

SÉNAT DE BELGIQUE

SESSION DE 1960-1961.

REUNION DU 17 NOVEMBRE 1960.

Projet de loi modifiant, en vue de l'institution des chargés de cours associés et des professeurs associés, la loi du 28 avril 1953 sur l'organisation de l'enseignement supérieur dans les universités de l'Etat.

RAPPORT

FAIT AU NOM DE LA COMMISSION
DE L'INSTRUCTION PUBLIQUE (1)
PAR **M. DELBOUILLE.**

MESDAMES, MESSIEURS,

Votre commission a adopté le présent projet transmis par la Chambre des Représentants.

Sans reprendre tous les éléments de l'exposé des motifs, on peut rappeler qu'il s'agit d'instituer dans l'enseignement supérieur une catégorie nouvelle d'enseignants, les chargés de cours associés et professeurs associés, qui, sans être titulaires de cours, pourront cependant, sous la responsabilité des titulaires auxquels ils seront adjoints, assumer temporairement certains enseignements.

L'augmentation considérable du nombre des étudiants et l'épanouissement des diverses disciplines ne cessent d'accroître la charge des actuels titulaires de cours. Ceux-ci, pour continuer d'accomplir convenablement leur mission professorale et pour rester fidèles en même temps à leurs recherches personnelles, sont souvent contraints de demander à être déchargés d'une partie de leurs attributions, ce qui conduit parfois à une dangereuse dispersion des enseignements.

(1) Les membres suivants ont participé aux délibérations de la Commission :

MM. Philips, président; Crommen, Daman, Delor, Delpont, de Stexhe, Donse, Leynen, Leysen, Neefs, Vandekerckhove, Vandermeulen, Mlle Wibaut et M. Delbouille, rapporteur.

R. A 5985.

Voir :

Document du Sénat :

507 (Session de 1959-1960) : Projet transmis par la Chambre des Représentants.

BELGISCHE SENAAAT

ZITTING 1960-1961.

COMMISSIEVERGADERING VAN 17 NOVEMBER 1960.

Ontwerp van wet tot wijziging van de wet van 28 april 1953, betreffende de inrichting van het hoger onderwijs in de Rijksuniversiteiten, met het oog op de instelling van de ambten van geassocieerd docent en van geassocieerd hoogleraar.

VERSLAG

NAMENS DE COMMISSIE VOOR HET OPEN-
BAAR ONDERWIJS (1) UITGEBRACHT
DOOR DE HEER **DELBOUILLE.**

DAMES EN HEREN,

Uw Commissie heeft dit door de Kamer overgezonden ontwerp aangenomen.

Zonder alle gegevens van de memorie van toelichting over te nemen is het misschien toch nuttig er aan te herinneren dat het er om gaat bij het hoger onderwijs een nieuwe categorie van leraren in te stellen, nl. de geassocieerde docenten en de geassocieerde hoogleraren, die, zonder zelf titularis van leergangen te zijn, niettemin tijdelijk bepaalde leeropdrachten zullen kunnen vervullen onder de verantwoordelijkheid van de titularissen aan wie zij worden toegevoegd.

Wegens het stijgend aantal studenten en de uitbreiding van de verschillende vakken wordt de taak van de huidige titularissen steeds zwaarder. Als deze hun rol als leraar verder naar behoren willen vervullen en tevens hun persoonlijke studie voortzetten, zien zij zich vaak verplicht te vragen om van een gedeelte van hun opdrachten te worden ontlast, wat soms leidt tot een overdreven uitbreiding van het aantal titularissen en, daardoor, tot een nadelige versnippering van het onderwijs.

(1) De volgende leden hebben aan de beraadslagingen van de Commissie deelgenomen :

De heren Philips, voorzitter; Crommen, Daman, Delor, Delpont, de Stexhe, Donse, Leynen, Leysen, Neefs, Vandekerckhove, Vandermeulen, Mej. Wibaut en de heer Delbouille, verslaggever.

R. A 5985.

Zie :

Gedr. St. van de Senaat :

507 (Zitting 1959-1960) : Ontwerp overgezonden door de Kamer van Volksvertegenwoordigers.

D'autre part, le nécessaire élargissement des cadres du personnel scientifique des universités implique que soit offerte aux jeunes chercheurs la perspective d'une carrière qui, pour être digne de leurs efforts, doit autant que possible leur ouvrir la voie de l'enseignement.

A partir de ces faits, le souci d'assurer à la fois un bon fonctionnement de l'enseignement supérieur et l'indispensable développement de la recherche scientifique a présidé à l'élaboration du présent projet, conçu d'abord dans son principe par l'Université de Liège, admis ensuite par l'Université de Gand et chaleureusement approuvé par la « Commission Nationale des Sciences » avant d'être adopté et déposé par le Gouvernement.

Après avoir entendu définir les intentions dont s'inspire le projet et souligner les caractères essentiels de son économie, la Commission a procédé à un échange de vues sur certains de ses aspects.

Il est apparu d'abord que si le projet ne vise que les universités de l'Etat les dispositions légales relatives aux subventions assureront indirectement à l'enseignement supérieur libre la possibilité d'adapter les cadres de son personnel selon les mêmes principes.

Un membre ayant demandé si les chargés de cours associés et les professeurs associés auraient qualité pour faire subir les examens, il a été précisé que la responsabilité de ces épreuves et des délibérations des jurys doit continuer d'incomber aux titulaires de cours, sauf le cas de suppléance intégrale pour une matière d'enseignement.

A la demande du même membre, il fut souligné que les chargés de cours associés et les professeurs associés étaient tenus de se consacrer à l'enseignement et surtout à la recherche, et que dès lors l'autorisation qui pourrait leur être accordée d'exercer d'autres activités devrait toujours s'inspirer de cette double mission.

A la demande d'un autre membre, il fut précisé que le concours d'un associé ne pourrait se justifier que par l'activité scientifique ou par les charges d'enseignement du professeur titulaire, le soin d'apprécier chaque cas devant être laissé à la Faculté et au Conseil d'Administration de l'Université. Le même membre se réjouit des dispositions du projet en raison de la situation trop médiocre qui a été faite jusqu'à présent dans nos universités aux jeunes qui ont choisi de se consacrer à la recherche et à l'enseignement. Il souhaite que l'application de la loi aide, d'autre part, au développement d'une fructueuse collaboration de l'université avec l'industrie.

En réponse à la question posée par un troisième membre, il est observé que les chargés de cours associés et les professeurs associés ne pourront bénéficier du droit légalement reconnu aux professeurs titulaires de siéger au sein du Parlement. Au sujet du recrutement et de la nomination des associés, une question du même membre conduit la Commission à reconnaître

Verder impliceert de noodzakelijke verruiming van het kader van het wetenschappelijk personeel van de universiteiten dat aan de jonge onderzoekers het uitzicht wordt geboden op een loopbaan die, om in overeenstemming te zijn met hun inspanning, hun, zoveel mogelijk, toegang tot het onderwijs dient te verlenen.

Bovenstaande feiten vormen het uitgangspunt van het behandelde ontwerp, dat tevens de goede werking van het hoger onderwijs en de onontbeerlijke uitbreiding van het wetenschappelijk onderzoek wil verzekeren. Het vindt zijn oorsprong in een voorstel van de Universiteit te Luik, dat door de Universiteit te Gent werd aanvaard en door de Nationale Commissie der Wetenschappen werd goedgekeurd, om ten slotte door de Regering te worden overgenomen en in de vorm van een ontwerp te worden gegoten.

Na een uiteenzetting van de doelstellingen die het ontwerp wil verwezenlijken en de hoofdtrekken van de economie ervan heeft de Commissie van gedachten gewisseld over bepaalde aspecten van het vraagstuk.

In de eerste plaats is gebleken dat, hoewel het ontwerp slechts de Rijksuniversiteiten beoogt, de wettelijke bepalingen betreffende de toelagen het vrij hoger onderwijs indirect de mogelijkheid zullen bieden om de kaders van zijn personeel volgens dezelfde principes aan te passen.

Op de vraag van een lid of de geassocieerde docenten en geassocieerde hoogleraren examens zullen kunnen afnemen, werd geantwoord dat de titularissen van leergangen voor die examens en voor de beraadslagingen van de examencommissie verantwoordelijk blijven, behoudens het geval van volledige vervanging voor een bepaalde leerstof.

Op een vraag van hetzelfde lid werd verduidelijkt dat de geassocieerde docenten en geassocieerde hoogleraren gehouden zijn zich aan het onderwijs en vooral aan het wetenschappelijk onderzoek te wijden en dat bijgevolg, ingeval de betrokkenen toelating krijgen om andere activiteiten uit te oefenen, steeds met deze tweeledige opdracht rekening dient te worden gehouden.

Op de vraag van een ander lid werd verklaard dat de toegeving van een geassocieerd hoogleraar aan een titularis slechts kan worden verantwoord door de wetenschappelijke activiteit en door de onderwijslasten van deze laatste en dat de beoordeling van elk afzonderlijk geval aan de faculteit en de raad van beheer van de universiteit moet worden overgelaten. Hetzelfde lid juicht de bepalingen van het ontwerp toe omdat hierdoor een eind wordt gemaakt aan de al te bekrompen positie die in onze universiteiten ten deel viel aan de jongeren die de weg van het onderzoek en het onderwijs gekozen hebben. Hij hoopt dat de wet voorts moge bijdragen tot de ontwikkeling van een vruchtbare samenwerking tussen de universiteit en de industrie.

In antwoord op de vraag van een derde lid, werd opgemerkt dat de geassocieerde docenten en de geassocieerde hoogleraren uitgesloten zullen zijn van het aan de titelvoerende hoogleraren bij de wet erkende recht om zitting te hebben in het Parlement. Wat de aanwerving en de benoeming van de geassocieerde leerkrachten betreft, erkent de Commissie, op een vraag

que les Conseils d'administration des universités de l'Etat pourront choisir librement leurs candidats soit dans leur personnel scientifique soit en dehors de ce personnel, mais que la nomination d'un associé devra toujours se faire conformément à la proposition du Conseil d'Administration intéressé.

Au sujet de l'article 11 du projet, il est signalé à la Commission que les nominations d'associés se feront dans les limites des crédits budgétaires sans intervention du Contrôle administratif et budgétaire des Administrations de l'Etat, parce qu'il convient d'éviter les inconvénients dont les universités de l'Etat ont souffert, du fait de ce contrôle, lors du développement du cadre de leur personnel scientifique.

Enfin, au sujet de l'article 23, prévoyant que la loi produit ses effets à la date du 1er octobre 1959, il est observé que cette disposition se justifie par le souci de respecter au mieux les intérêts des universités.

Au terme de cet échange de vues, la Commission a adopté les articles puis l'ensemble du projet à l'unanimité des membres présents.

Le présent rapport a été approuvé à l'unanimité.

Le Rapporteur,
M. DELBOUILLE.

Le Président,
R. PHILIPS.

van hetzelfde lid, dat de raden van beheer van de Rijksuniversiteiten hun kandidaten vrij mogen kiezen, hetzij in, hetzij buiten het wetenschappelijk personeel, maar dat de benoeming van een geassocieerde steeds overeenkomstig het voorstel van de betrokken raad van beheer zal moeten geschieden.

Bij artikel 11 van het ontwerp wordt erop gewezen dat de geassocieerden binnen de grenzen van de begrotingskredieten zullen worden benoemd, zonder administratieve en budgettaire controle van de rijksbesturen, omdat men de moeilijkheden wil voorkomen waaronder de Rijksuniversiteiten, uit oorzaak van deze controle, te lijden hadden bij de uitbreiding van het kader van hun wetenschappelijk personeel.

Ten slotte wordt bij artikel 23, luidens hetwelk de wet uitwerking heeft met ingang van 1 oktober 1959, opgemerkt dat deze bepaling ten doel heeft de belangen van de universiteiten zo goed mogelijk te vrijwaren.

Na deze gedachtenwisseling heeft de Commissie de verschillende artikelen en vervolgens het ontwerp in zijn geheel bij eenparigheid van de aanwezige leden aangenomen.

Dit verslag is met algemene stemmen goedgekeurd.

De Verslaggever,
M. DELBOUILLE.

De Voorzitter,
R. PHILIPS.